

Vyjádření školitele

Heroldová, Helena, *Text a obraz: Ikonografie Zelené Táry*. Bakalářská práce, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova v Praze 2013, 93 str. + nepag. přílohy.

Dr. Heroldová předkládá text věnovaný jednomu z nejpoblárnějších tibetských božstev, Zelené Táře. Práci se mnou pravidelně konzultovala, přesto však prokázala i schopnost samostatné práce. Mnohé prameny si dokázala obstarat sama a většina textu odráží její samostatný postup. Dr. Heroldová je kurátorkou tibetských a mongolských sbírek v Náprstkově muzeu v Praze, značná část textu je věnovaná sbírkovým předmětům tohoto muzea. To lze jen ocenit, bakalářská práce tak může mít praktické využití.

Text je dobře logicky strukturovaný a psaný dobrou češtinou. Autorka také nemá evidentně žádný problém s poznámkovým aparátem. Používá relevantní literaturu, nelze vytknout absenci nějakého zásadního relevantního textu. Práce s cizojazyčnou literaturou autorce nedělá žádné problémy.

V textu se objevuje několik překlepů v prepisech tibetštiny či sanskrtu (např. str. 11: ne *deb thar*, ale *deb ther*, str. 37: *Váju*, ne *Vaya*; str. 43: správně *Mahávairočanasútra*). Nicméně vzhledem k obrovskému množství tibetských či sanskrtských termínů a názvů nelze zdaleka tvrdit, že jsou časté. Spíše jde o výjimečná přehlédnutí.

V textu ruší nepřeložené citace z anglických pramenů, kterých je velmi mnoho. Toto by bylo možné pochopit v případě, kdyby se jednalo o nějaká vyjádření, ve kterých by byl význam překladem nutně posunutý. Např. „first female Buddha within tantric literature“ (str. 13) zcela jistě není takovým příkladem. Jako pěst na oko působí pak následující věta (str. 46): *Zelená barva je sice „the most 'natural' color in the world (Finlay 265), přesto však malíři měli po staletí problém vytvořit zelené barvivo*. Doporučoval bych přeložit citace a originální text uvést v poznámce pod čarou.

Překlad modlitby „Chvála Vznesené a Ctihodné Táry“ (str. 31-35, mimochodem; v češtině by mělo být *Chvála vznesené a ctihodné Táry*) nese často

známky nezkušenosti s prací s tibetskými texty. Příkladem může být následující verš (str. 32):

Uctívám Tě, zlatým a zelenomodrým lotosem

Zdobené ruce vzpínáš k pozdravu,

Rozdáváš sílu, sebeovládání, klid,

A sama jsi světem trpělivosti a rozjímání

(tib. text: phyag 'tshal ser sngo chu nas skyes kyis/ padmas phyag ni rnam par brygan ma/ sbyin pa brtson 'grus dka' thub zhi ba/ bzod pa bsam gtan sbyod yul nyid ma/)

Význam veršů však lze nastínit následovně:

Klaním se!

Tobě, jejíž ruce jsou dokonale ozdobené,

modrým a žlutým lotosem vzešlým z vod (synon. lotosu),

Tobě, kdo pěstuješ štědrost, úsilí, odříkání,

zklidnění, trpělivost a rozjímání.

Jde o drobné odchylky od významu daných veršů. Je však třeba podotknout, že překládat tyto hutné verše je nesmírně obtížné i pro zkušené překladatele z tibetštiny. Paradoxně jsou chyby či nepřesnosti v překladu důkazem toho, že autorka poctivě pracovala na překladu sama. Přestože měla k dispozici několik překladů do angličtiny a francouzštiny, vedla se svým vlastním úsudkem a neopisovala slepě existující překlady.

I na jiných místech se objevují neobratnosti v překladu názvů textů, ty však nejsou vyloženými chybami: *rtsa ba'i rtog pa* (sans. mólakalpa), „základní učení“ je doslova „kořenná kapitola“; *dkon mchog* „poklad“ je spíše zažité jako „klenot“ (jedná se o Buddhu, Sanghu a Dharmu, tři klenoty, str. 20), zvláště na mě působí překlad výrazu *bsdus don* jako „sumář“.

Poněkud neobratně zpracovaný je komentář k přeloženým veršům „Chvály Vznešené a Ctihodné Táry“. Objevují se tam v podstatě jakoby zkopírované věty ze sekundární literatury, často nepřeložené. Toto stačilo vložit do poznámek pod čarou k překladu textu, nebylo třeba znovu celý text přepsat.

Velmi podivným způsobem působí rozsáhlé citace slovníkových hesel v pasážích věnovaných etymologii jména Tára (str. 14-15). Zdaleka ne všechny

možné významy daného slova jsou v těchto případech relevantní. Například na str. 15 se konstatuje, že v tibetštině přibývá význam „ničit“. Domnívám se však, že tento význam se objevuje i v sanskrtských textech. Problémem je, že sanskrtský slovník neobsahuje mnoho významů z tantrických textů. Nicméně z hlediska etymologie je tento význam nepodstatný. I v těchto kontextech se objevuje základní význam „osvobodit“ jen jako eufemismus pro zabití.

V kapitole „Jednadvacet Tár: typy zobrazení“ (str. 51-52) mi chybí podrobnější pojednání o různých typech zobrazování bohyně Tary. Pro rozsáhlou část dotýkající se jednotlivých exemplářů z Náprstkova muzeu by čtenář uvítal vysvětlení o vývoji a změnách v zobrazování Tary, porovnání tibetských a indických zobrazení. Dr. Heroldová měla k dispozici literaturu, ze které se dalo v tomto smyslu čerpat.

Naopak za zdařilé považuji zejména pasáže věnované jednotlivým barvám a pigmentům (st. 44-48). Zajímavý je i závěr věnovaný moderním zobrazením Tary (str. 84). Velkou část práce zabírají nepaginované přílohy „soupisu původních textů“ a „katalogu maleb Zelené Tary ze sbírek Náprstkova muzea“. Ty jsou nesmírně cenné pro případné další badatele a stály autorku mnoho úsilí.

Při celkovém hodnocení je naprosto zřejmé, že práce dostala nárokům na bakalářskou práci. Problémem zůstává hodnocení. Pokud bychom k autorce přistupovali stejně jako k většině nezkušených studentů, zasloužila by si ocenění *výborně*. Autorka je však zkušenou badatelkou s doktorátem ze sinologie. S přihlédnutím k jejím letitým zkušenostem s publikováním ještě před počátkem studia bych pak práci ocenil jako *velmi dobrou*.

V Praze 2.9.2013

Daniel Berounský, Ph.D

školitel

A handwritten signature in blue ink, located to the right of the yellow stamp.